

In Nieuw-Guinea heerst grote ongerustheid

Een korte vuurwisseling tussen Indonesische en Nederlandse oorlogsschepen ten zuiden van de Etna-baai op maandag 15 januari ruim een uur voor middernacht: twee Indonesische schepjes zinken. Tientallen invasie-gangers worden opgepikt en als krijgsgevangenen weggevoerd naar Nieuw-Guinea. Het was een kort maar hevig incident in het dispuut om Nieuw-Guinea, dat reeds zo oud is als de republiek Indonesië zelf.

Gebrek aan duidelijk nieuws

De wereld vernam het nieuws binnen twee uur. De zegliden waren hoge burgerlijke en militaire autoriteiten in Hollandia. De bevolking van Nieuw-Guinea vernam het de volgende ochtend vroeg, door middel van Australische nieuwsuitzendingen. Kort daarop vernamen zij het nogmaals, maar nu veel minder uitvoerig, van de Nederlandse omroep in Nieuw-Guinea.

Het had in de weken voor het zeegevecht gegond van geruchten over groepen van 20 tot 30 man infiltranten die Nieuw-Guinea waren binnengekomen. In totaal honderden Indonesiërs. Pas nadat het incident in de Arafora-zee al het voorgaande nieuws had overvleugeld, werd in Hollandia officieel een ontkenning gepubliceerd over die infiltranten: er was absoluut niets van waar geweest.

Dat neemt niet weg, dat men er in Nieuw-Guinea allesbehalve gerust op is. Reizigers uit Merauke en Manakwari, die in het begin van januari in Hollandia arriveerden, merkten op, dat het in Hollandia veel rustiger was dan in Merauke en Manakwari. Geheel in overeenstemming met deze waarneming is, dat in deze plaatsen (en in Sorong) Papoea's hebben gedemonstreerd voor het zelfbeschikkingsrecht, wat in Hollandia niets gebeurd.

In Hollandia werd in particuliere kringen gezegd, dat dat ook wel begrijpelijk was. Nieuws, dat in Hollandia werd „tegengehouden om geen onrust te zaaien" lekte daar op den duur toch wel uit, zodat de burgerij van deze stad vrij aardig op de hoogte bleef, van wat er gebeurde. In de andere plaatsen ontstond echter een groot gebrek aan een duidelijk beeld van de ontwikkelingen,

zodat men zich vastklampte aan geruchten.

Schout bij nacht L. Reeser, de opperbevelhebber van de strijdkrachten in Nieuw-Guinea, merkte een dag na het zee-incident op, (toen tal van buitenlandse journalisten in Hollandia arriveerden), dat het goed was dat de wereld nauwkeurig op de hoogte bleef van de feiten. Dat betekende intussen niet, dat ook de bevolking van Nieuw-Guinea uit de angst van onwetenschap zal worden verlost. Kort geleden werd door het militaire commando van Nieuw-Guinea een persconferentie gegeven in Hollandia, waarvoor de buitenlandse pers zou worden uitgenodigd door de regeringswoordvoerder, Claude Bellonie. Hij zelf was de enige lokale correspondent die aanwezig was. Twee andere lokale journalisten, die daar buitenlandse persbureau's vertegenwoordigen, werden vergeten.

Wegtrekkenden

Het aantal Europeanen dat Nieuw-Guinea verlaat, stijgt zo snel, dat men in Hollandia het gevoel heeft „terug te keren naar de pionierstijd". Hollandia was een van de bijzonder voortvarend groeiende steden van Nieuw-Guinea. Het werd zelfs al een fraaie stad, hetgeen heel wat wil zeggen, want de ontwikkeling heeft nauwelijks tien jaar geduurd.

Nog maar een jaar geleden vestigde er zich een enthousiaste Nederlandse advocaat, mr. Adriaansens, die grote plannen had. Maar hij heeft ze laten

varen en zal binnenkort naar Nederland terugkeren.

„Winkel Martens", een van de weinige zaken in Hollandia is bezig aan de laatste uitverkoop. „Winkel 51", eigendom van Jannink, zal worden opgeheven. Limonadefabriek Martens is te koop (maar er zijn geen kopers).

Ook de Chinezen trekken reeds weg, naar Hong Kong of Singapore. Het Chinese handelsleven in Nieuw-Guinea — geheel in handen van twee familie-groepen — sterft daarom een snelle dood. Het Europese handels- en bedrijfsleven ontvangt ook geen bemoedigende behandeling uit het buitenland.

Leveranciers in Nederland en in Australië zijn er toe overgegaan betaling vooraf te eisen. Verzekeringsmaatschappijen hebben hun premie voor molestverzekering verhoogd.

Geruchten

Het gebrek aan nieuws deed in december geruchten ontstaan in Hollandia dat „de oorlog in volle gang was".

Wat er in werkelijkheid was gebeurd, was dat naar aanleiding van Soekarno's dreigende houding „verhoogde paraatheid" was gelast van de troepen. Dit betekende een kort ogenblik enige militaire activiteit (door de burgerij beschreven als „gerij en geros") nabij de airstrip van Hollandia. Pas nadat de grote rede (het laatste commando) van Soekarno goed en wel bezonken was, werd een geruststellende mededeling gepubliceerd van schout bij nacht Reeser, maar toen was de „onrust-piek" er al geweest. Enige tijd eerder was in Sorong de spanning zeer hoog opgelopen door het uitlekken van het nieuws, dat infiltranten geland waren. Dezen werden spoedig gevangen genomen, maar het uitblijven van officieel nieuws hierover had een desastreus effect, zo vertelden voorstaande figuren uit deze oliestad die helemaal in het westen van de Vogelkop ligt.